

POLITIET

MOTTATT

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

POLITIDIREKTORATET	
15 SEPT 2011	
Arkiv: 08-13	008
Stat: 11/1695	9

Deres referanse

Vår referanse
2011/05065

Dato
13.09.2011

Høring – forslag til politiregisterforskriften

Det vises til mail av 30. juni med anmodning om høringssvar til Justisdepartementets forslag til forskrifter til politiregisterloven, med frist til 1. september. I samråd med Politidirektoratet er fristen oversittet for Oslo politidistrikts del.

Politiregisterforskriften er delt i to, den delen som nå er sendt ut på høring gjelder:

- Del 1: Generelle bestemmelser
- Del 2: Krav til behandling av opplysninger
- Del 5: Klage og erstatning
- Del 6: Politiets sikkerhetstjeneste
- Del 8: Vandelskontroll og akkreditering
- Del 9: Informasjonssikkerhet, internkontroll og sporbarhet
- Del 12: Forskrift om behandling av opplysninger i henhold til internasjonale rettsakter.

Vi synes høringen i all hovedsak er velskrevet og lettlest. Rent språklig vil vi gjerne gi uttrykk for at kjønnsnøytrale betegnelser bør tilstrebes. "Tjenestemann" er ikke lenger i bruk i politiet – for eksempel benytter politiets PBS konsekvent "tjenestepersoner". (Et problem med disse betegnelse er at det ikke er entydig hva som menes – ansatt i politiet, eller ansatt i politiet med politimyndighet).

Høringen er svært omfattende, og Oslo politidistrikt velger i det følgende å knytte evt. merknader til forskriften i kronologisk rekkefølge.

§ 1-2 – definisjoner: Oslo politidistrikt savner fortsatt en definisjon av hvem som er "databehandler" ihht lovens § 2 nr 5. Slik vi oppfatter det vil ansvaret for behandling av opplysninger ligge på tre nivåer: Den behandlingsansvarlige, databehandler og den enkelte som gjør bruk av opplysningene. Grensedragningen mellom databehandler og den enkelte bruker er ikke berørt verken i loven eller forskriften, og fremstår etter Oslo politidistrikts oppfatning som uklar.

Videre kan det påpekes at det synes å være en noe uheldig utforming av § 1-2 nr 1. Andre

Oslo politidistrikt

91 Strategisk Stab, besøk: Grønlandsleiret 44, 0190 OSLO
Post: Postboks 8101 Dep, 0032 OSLO
Tlf: 22 66 90 50 Faks: 22 66 87 01

Org. nr.: 961398142
Postgiro: 7694.05.08319

setning bør lyde: *Det samme gjelder for andre opplysninger når det må brukes uforholdsmessig mye arbeid, tid eller ressurser for å identifisere personen.*

En sammenstilling av opplysninger som nevnt i forskriften § 1-2 nr 1 vil etter Oslo politidistrikts oppfatning heller ikke være et "register" etter lovens § 2 nr. 3.

Vi er usikre på om lydlogger overhodet kan anses som å være noe register, ut fra søkbarheten i slike. Om dette er tilfelle, er vi av den oppfatningen at lydlogger bør eksplisitt unntas i forskriften. For enkelhets skyld kan Oslo politidistrikt vise til en redegjørelse som tidligere er gitt om bl.a. søkbarheten i lydlogger:

"Alle samtaler som mottas ved politidistriktets sentralbord eller ved nødnummeret – ca en million samtaler pr år – blir tatt opp. Dette fortløpende opptaket lagres kun etter tid, mao slik at man må vite når en samtale fant sted for å kunne finne den igjen. Søkeregnet kan kun være i formatet DDMMÅÅ KL og TIL DDMMÅÅ KL. Søkert vil returnere en del samtaler i tidsperioden fordelt på operatørposisjoner. Da må man den enkelte lydfil høres på for å finne den riktige. Dersom det er flere lydfiler i samme sak – flere telefoner og anrop på sambandet – henger ikke disse sammen, men må identifiseres manuelt. Det er en ikke ubetydelig manuell innsats som må gjøres for å finne tilbake til spesifikke samtaler, i tillegg til at adgang til å utføre søkene kun er tilgjengelig for få personer, samt at det er innarbeidede rutiner på hva man kan hente ut og sikre.

Etter lovens § 3 gjelder loven bare for behandling av personopplysninger som helt eller delvis skjer ved elektroniske hjelpemidler, eller annen behandling av personopplysninger når disse inngår eller skal inngå i et personregister. Slik Oslo politidistrikt ser det, ligger opptakene av innringene i alle fall i ytterkant av å være en behandling som skjer ved elektroniske hjelpemidler. Og etter vår oppfatning er det forholdsvis åpenbart at ikke gjenfinningskriteriet er oppfylt for å anse loggen som et personregister. Det vises her til Personvernemndas avgjørelse av 31. mars 2005 (ref. klagesak 01/2005), hvoretter Nemda uttalte:

"Gjenfinningskriteriet tilfredsstilles ved at opplysningene er lagret slik at strukturen gjør det mulig å gjenfinne opplysninger om enkeltpersoner. Gatekjøkkenkjennelsen tolkes slik at dette ikke er tilfredsstilt hvis man må se gjennom et fjernsynsopptak for å identifisere enkeltpersonene. For lydopptak må det tilsvarende kravet være at man kan finne frem til opplysningene om de registrerte på annen måte enn å avspille opptakene fra begynnelse til slutt.

Hvis opptakene bare har form av opptak uten ytterligere anmerkninger, vil gjenfinningskriteriet ikke være oppfylt. I dette tilfellet foreligger det fem kassetter som er merket med klagers navn og dato for når samtalen har funnet sted. Det er altså ikke etablert noe aksessorisk register som kan gjøre det lettere å finne frem til opplysninger om omtalte personer i samtalerne.

Personvernemnda anser at opptakene isolert sett ikke representerer noe personregister i forhold til personopplysningsloven § 3, 1. ledd litra b jfr § 2 nr 3.

Videre anfører Nemda at

"Gjenfinningskriteriet er, som diskutert ovenfor, også avgjørende for hvorvidt det etter personopplysningsloven § 3, 1. ledd litra b foreligger et personregister uavhengig om dette føres med "elektroniske hjelpemidler" eller ikke. Etter lovens systematikk synes det som om behandling ved "elektroniske hjelpemidler" er omfattet av personopplysningsloven helt uavhengig om opplysningene organiseres i et "register". Det skulle tilsi at en behandling med "elektroniske hjelpemidler" faller inn under lovens saklige virkeområde selv om opplysninger om en enkeltperson *ikke* kan gjenfinnes raskt eller effektivt. Dette ville være i samsvar med uttalelsene fra Article 29 Data Protection Working Party.

Likevel synes forarbeidene til personopplysningsloven å fremheve gjenfinningskriteriet *også* når man skal avgjøre om det anvendes "elektroniske hjelpemidler". Det gir god sammenheng at når det ikke gjelder behandling av opplysninger i maskinlesbar form, kreves det at opplysningene er søkbare. Slik vil personopplysningsloven § 3, 1. ledd litra a fange opp alle typiske datamaskinbaserte systemer. Utenfor dette kjerneområdet, skal avgrensingen skje ved hjelp av det samme kriterium som i personopplysningsloven § 3, 1. ledd litra b, snarere enn mer formelle eller tekniske betraktninger om hva som ligger i

betegnelsen ”elektroniske hjelpemidler”.

Videre har Oslo politidistrikt tidligere gitt uttrykk for tvil vedr lovens § 2 nr 12 - ”service og bistandsfunksjon” – kunne vært definert ytterligere. Hva er det for eksempel når politiet mottar meldninger om arrangementer (for eksempel demonstrasjoner) og setter vilkår og rammer for tillatelser eller politiloven? Er dette å anse som ordenstjeneste – det er en ren kontorforretning – eller er det å anse som ”forvaltningsvirksomhet”, og dermed unntatt lovens virkeområde?

§ 1-3 virkeområde: Oslo politidistrikt er enig i de presiseringer som er gjort vedr politiets forvaltningsmessige oppgaver. Vi har likevel sterke synspunkter når det gjelder namsfogden i Oslo. Namsfogdene i Norge er en politi/lensmannsbetjent eller en sivilt ansatt tilknyttet et lensmannskontor/politistasjon. Som den eneste namsfogden i Norge er imidlertid namsfogden i Oslo ikke underlagt noe politidistrikt, men hører administrativt direkte under POD. Namsfogden er mao i ”politifamilien”, men er likevel et selvstendig organ. Namsfogden i Oslo utfører ca 60 000 tvangsforretninger pr år, mange av dem skjer ved at namsfogden reiser hjem til de saksøkte i forbindelse med utkastelser, henting av bil eller andre ubetalte løsøreartikler mv. Namsfogden har også ansvar for de sivile forkynningene i Oslo. Dette arbeidet er til tider krevende, og namsfogdene opplever til tider farlige og truende situasjoner. Politiet har derfor bistått namsfogden med informasjon om personer som namsmannen skal oppsøke, slik at namsfogden kan treffe nødvendige forholdsregler, herunder å anmode om politibistand. Dette tar mye ressurser fra politiets operasjonssentral, som besvarer henvendelsene. Å søke i politiregistre før avholdelse av namsforretninger ute, gjøres ikke av namsmessige grunner, men for å ivareta personalets sikkerhet – mao et politimessig formål. I alle andre distrikter vil de politiansatte som skal utføre namsforretninger kunne søke selv – og ordningen som politiregisterforskriften legger opp til tilsier vel at når lensmannsbetjent X skal ut i namsforretning, må han henvende seg til lensmannsbetjent Y for å be han om bistand til å sjekke register for å vurdere om det noen fare knyttet til oppdraget. Dette synes ikke særlig realistisk. For namsfogden i Oslo sin del ivaretas behovet ved at namsfogden i Oslo kontakter Oslo politidistrikt, og opptar verdifull tid med å gjennomgå de saker namsfogden skal ha, slik at namsfogden kan vurdere om det er behov for politibistand. Oslo politidistrikt foreslår at det banes adgang for en slik direkte søkeadgang for namsfogden gjennom å innta et nytt pkt 7 i forskriftens § 1-3 med følgende ordlyd: *De av namsfogdens tjenestepersoner som for politimessige formål er gitt særskilt adgang til å søke i politiets registre.* Dette sikrer at bare noen få kan gis tilgang. Etter vår oppfatning må dette være minst like uproblematisk som å gjøre loven gjeldende for politiets sambandsmenn, som ikke engang administrativt sorterer under politiet.

Kap 2 – behandlingsansvaret: Oslo politidistrikt har ingen merknader til § 2-1, men vil gjerne påpeke at det i høringsnotatet på dette punktet er brukt formuleringen ”øverste lederen for de ulike etatene”. Dette er ikke helt riktig, siden politimestrene og ledene for særorganene tilhører samme etat, og den øverste leder i såfall er politidirektøren!

Vedr § 2-3 skal det anføres at etter Oslo politidistrikts oppfatning fremtrer konsekvensen av bestemmelsens annet ledd som noe uklar. Når det daglige behandlingsansvar plasseres hos PDMT for så vidt gjelder informasjonssikkerhet men ikke behandlingsansvaret som sådan, innebærer det da at de behandlingsansvarlige som nevnt i § 2-2 kan gi instruks til PDMT.

Kapittel 4 – Nødvendighetskravet. I kommentaren er det vist til det ”simple” nødvendighetskriteriet. Det hadde formentlig vært mest hensiktsmessig å bruke begrepet det ”ordinære” nødvendighetskriteriet.

Kap 5 – krav til opplysningenes kvalitet

§ 5-3 – behandling av særlige kategorier av personopplysninger: Opplysninger av denne karakter legges i dag rutinemessig inn i INK som en del av signaleringen som foretas av alle som innsettes i arrest. Etnisitet er en del av signalementet. Oslo politidistrikt legger til grunn at adgangen til dette vil bli opprettholdt gjennom en særskilt forskriftsregulering for dette register. I motsatt fall vil opplysningen ikke være tilgjengelig når det blir aktuelt å behandle den på annen måte. Det kan være hensiktsmessig å påpeke at det er inkvireringssystemet (Oslo politidistrikt benytter INK) som produserer det dokumentet som betegnes som arrestjournalen, men opplysninger om etnisitet fremkommer ikke på dette skjemaet.

Som tidligere anført er Oslo politidistrikt av den oppfatning at begrepet ”alvorlig kriminalitet” savner rammer og avgrensning:

Begrepet ”alvorlig kriminalitet” har ikke noe bestemt innhold, og det er også i høyeste grad subjektivt i alle mulige sammenhenger. Man kan tenke seg angivelse av straffebud man mener er ”alvorlige”, man kan tenke seg en angivelse av strafferamme, eller kanskje også andre hensyn: Det som er mindre alvorlig for et individ kan være alvorlig i et samfunnsperspektiv (for eksempel serieforbrytelser av mindre alvorlig forhold, eller trusler/brudd på den alminnelige ro og orden. Begrepet ”alvorlig kriminalitet” er etter min mening helt uegnet (..) . Etter min mening er også den samfunnsskadelige virkningen den alvorligste. For eksempel en person som begår en rekke (små) tyverier fra eldre ved å lure seg inn til dem og skaper frykt og utrygghet i deres eget hjem, og også skader tilliten til politiet – er dette alvorlig, slik at vi kan vise frem bilde av mannen og advare mot ham, få mer informasjon for å få pågrepet ham osv? Eksempelene er trolig mange – og bare for så vidt gjelder informasjon som fotografier har Oslo politidistrikt har mange hundre bilder av gjerningsmenn tatt av for eksempel bankkameraer, hvor vi ser et godt bilde av bedrageren – og antakelig også tyven av bankkortet – men ikke aner hvem personen er, og som dermed kan fortsette sin virksomhet. Etter § 34 nr 1 jf § 26 kan et bilde uten hinder av taushetsplikt offentliggjøres for å finne identitet mv, men med den foreslåtte formuleringen i forskriften kan det trolig ikke det. Er det noen andre enn lovbryteren som synes det er en god løsning?

Disse innvendingene er ikke blitt mindre ved at forslaget til forskrift § 30-3 utførlig angir hva som må anses som ”alvorlig kriminalitet” i relasjon til politiattest for unge lovbrytere. Etter vår oppfatning bør det inntas en særskilt regulering av adgangen til å etterlyse personer med bilde, hvor forholdet til lovens § 7 reguleres. I mange land – for eksempel Storbritannia – er slike etterlysinger med bilder fra overvåkingskamera svært vanlig, og det er egne nettsteder som publikum kan benytte for å bistå med oppklaringen av kriminalitet.

Kapittel 6 – samtykke som selvstendig rettsgrunnlag

Forskriftsteksten har vi ingen merknader til, men formentlig må det i merknaden i pkt. 6.2.5 menes vandelskontroll.

Kapittel 18 – klageadgang

§ 18-2: Særlig om klage på taushetsplikt mv. Bestemmelsen gjelder klager etter brudd på taushetsplikt, informasjonsplikt, handleplikt og bruk av sperrede opplysninger, og skiller seg fra klager etter § 18-1 ved at de gjelder ikke-reversible handlinger eller unnlatelser hvor virkningen inntreffer umiddelbart.

Klagebehandlingen vil i slike saker stort sett bestå i å konstatere brudd på reglene og beklage det inntrufne, ikke ulikt det som vil skje ved den administrative klagebehandlingen. Forskjellen vil imidlertid være at i motsetning til ved saker etter den administrative klageordningen, hvor politimesteren tar stilling til klagen i et brev, og opplyser om at det er klageadgang, skal klagen etter § 18-2 oversendes POD i de tilfellene hvor brudd *ikke*

konstateres av det lokale politidistriktet. Dette er logisk nok dersom man velger å se på bruddet av reglene som et slags vedtak, vår innvending er at det oppstår to ulike klagespor, avhengig av om den handlingen eller unnlatelsen klagen gjelder har sitt utspring i brudd på politiregisterloven eller andre bestemmelser, mest praktisk politiloven. Mange av klagen vi mottar er nokså uklare og inneholder en opplistning av, i klagerens øyne, uheldige møter med politiet. To ulike sett med klageregler vil derfor fort kunne føre til at man må be klageren konkretisere klagen, eller splitte opp klagen i to ulike klagesaker. Det vil for eksempel kunne være vanskelig å skille et "ordinært" brudd på taushetsplikt fra utlevering av registrerte opplysninger. Etter mitt syn burde man for slike brudd på politiregisterforskriften bare henvist til den administrative klageordningen.

Kap 19 – erstatning

§ 19-1 Krav om erstatning: I første ledd bør det presiseres at det er erstatningskrav etter de gunstigere reglene i politiregisterloven § 56 som bare kan fremsettes av den registrerte, ettersom det vil være anledning for andre å gå til erstatningskrav på culpagrunnlag etter skadeserstatningsloven.

Tredje ledd blir kanskje litt smør på flesk, en kortere setning om at foreldelsesloven gjelder hadde kanskje vært tilstrekkelig?

§ 19-2 - saksbehandlingsregler

Pol. § 56 og forskriften § 19-2 annet ledd sier begge at "behandlingsreglene" i strpl. kapittel 31 gjelder der det fremsettes krav om erstatning etter at en person har vært siktet i en straffesak, og strafforfølgelsen er et resultat av brudd på politiregisterloven. Det er litt uklart hva man egentlig mener med "behandlingsreglene", men det er mye som tyder på at man her sikter til §§ 449-451. Av 19-2 andre ledd går det uttrykkelig frem at strpl. §§ 444-446, som er de bestemmelsen i kapittel 31 som omhandler erstatning til siktede, ikke gjelder for krav etter politiregisterloven. Videre gjelder § 447, som ikke eksplisitt er unntatt, kun oppreisning. Strpl§ 448 gjelder erstatning til andre enn siktede, og vil heller ikke være anvendelig, siden § 56 krever at man skal ha vært siktet.

Dermed står man bare igjen med §§ 449 til 451 som er anvendelige, men også her blir saksgangen avvikende fra andre saker om erstatning etter strafforfølgning. Det er muligens litt uklart hvordan dette er ment praktisert. Skal POD ta stilling kun til tap som følger direkte av bruddet på politiregisterloven, og Statens sivilrettsforvaltning for andre tap, oppreisning etter standardsatser og lignende? Eller skal POD ta stilling til alt? Hvordan kan de i så fall gjøre dette når §§ 444-446 ikke gjelder i slike saker?

Det fremgår av kommentarene at formålet har vært å la en del av de gunstigere reglene i kapittel 31, blant annet om fritt rettsråd, komme siktede til gode også i slike saker. Etter Oslo politidistrikts oppfatning hadde det kanskje vært greiere å innta egne regler om rett til fritt rettsråd og lignende, fremfor å si at reglene i kapittel 31 gjelder med så omfattende unntak som man har valgt her.

Man kan også se for seg potensielle problemer når påtalemyndigheten mottar krav om erstatning etter strafforfølgning fra advokatene og skal videreformidle disse til Statens sivilrettsforvaltning/POD. Disse kravene er ofte mangelfulle hva gjelder angivelse av rettslig grunnlag, og påtalemyndighetens uttalelser er ofte dessverre mangelfulle. Det er derfor en risiko for at man risikerer at mange krav som skulle havne hos POD, fort kan ende opp hos Statens sivilrettsforvaltning og motsatt, dersom ikke advokat eller påtalejurist er tilstrekkelig 'våkne'.

Kap 20 til og med 23 gjelder PST, og Oslo politidistrikt har ingen merknader til denne delen, utover å påpeke at definisjonen av akkreditering er inntatt i § 20-3. Det er politiet som utfører akkreditering, selv om PST for ved en del anledninger utfører deler av arbeidet. Som påpekt under til § 38-5 er det ikke bare personer som akkrediteres – for eksempel kan også kjøretøy bli akkreditert.

Kapittel 28 til og med 38 gjelder vandelskontroll og akkreditering. Dette representerer omfattende arbeidsoppgaver for politiet, og er også ordninger som er av den største viktighet for borgerne blir korrekt utført. Dagens regulering er fragmentert og ikke minst komplisert. Det siste er til dels fremdeles gjeldende for den foreslåtte regulering, og Oslo politidistrikt vil understreke at en sentralisert ordning med politiattester trolig vil være av viktighet for å sikre lik og korrekt behandling av politiattester.

Om man holder akkreditering utenfor er det tre tilfeller hvor politiet skal uttale seg om en person er skikket til å inneha en bestemt posisjon: Det er de tilfeller hvor personen søker om politiattest. Det er omfattende regulert i loven og forskriften. Dermed er det de tilfeller hvor vedkommende skal pålegges en særlig plikt, og hvor det skal foretas en vandelsvurdering. Den tredje gruppe utgjøres av de tilfeller hvor vedkommende ikke skal pålegges en særlig plikt, men hvor det av offentlige interesser likevel foretas en vurdering av vedkommende skikket. Det typiske tilfellet er skjenkebevilling og lignende. Hvordan skal disse tilfeller håndteres? Skal disse i fremtiden søke om politiattest som skal følge med en søknad om skjenkebevilling, eller skal politiets uttalelse ikke skje under synsvinkelen vandelskontroll, men som ren utlevering av informasjon til annen offentlig myndighet, jf. lovens § 30. Dette bør klarere reguleres og omtales i forskriften og forarbeidene til denne. Oslo politidistrikt finner det hensiktsmessig å gjengi hva vi tidligere har gitt uttrykk for vedr de ulike måter å undersøke vedr personer.

Det er mange begreper som benyttes for å beskrive en undersøkelse av personers skikkethet, som består i at politiets registre undersøkes, og som for så vidt passer godt med definisjonen i lovens § 2 nr 12 – skikkethet for en bestemt stilling osv. Det er skikkethetsvurdering, vandelsvurdering, vandelskontroll, akkreditering, sikkerhetsundersøkelse (som ikke er det samme som sikkerhetsklarering) - osv. Det er i Ot.prp 108/2008-2009 s. 187 vist til alkohol- og serveringsloven hvor det kan kreves tilfredsstillendeandel før tillatelser blir gitt som eksempel på skikkethetsvurdering. Loven slik den er blitt, nevner altså kun *vandelsvurdering* "for noen pålegges å utføre en lovbestemt plikt", og også forskriften § k-1: "Vandelsvurdering gis til en mottaker som i henhold til lov eller forskrift gitt i medhold av lov har rett til å innhente opplysninger om en person, som er eller vil bli undergitt særlige plikter etter lov, jf. politiregisterloven § 45". Med dette menes altså utelukkende vandelskontroll av meddommere i henhold til domstolsloven, samt en bestemmelse som gjelder militært personell. "Vandelskontroll" er som nevnt over i lovens § 2 nr 12 definert som "bruk av opplysninger for å vurdere om en fysisk eller juridisk person er egnet til en bestemt stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon".

Det vanligste som gjelder "vandelsvurdering" er *ikke* omfattet av begrepet: Personer som søker om en tillatelse, som førerkort eller skjenke/serveringsbevilling. Man må være en rimelig interessert paragrafdetektiv for å få dette klart for seg, og forarbeidene gir liten veiledning så vidt jeg kan se. Burde dette være litt tydeligere?

Det er formentlig verdt å påpeke at ved søknad om serverings- og skjenkebevilling, vil politiet avgi en uttalelse til kommunen vedr søkeren, som også vil inkludere utlevering av opplysninger om vandel. Politiet vil altså vurdere registeropplysninger om vandel, og informere kommunen – utlevere registerinformasjonen - om det som synes å være av relevans. Kommunen vil deretter fatte et vedtak bl.a basert på en vurdering av den informasjonen politiet har gitt. Slik jeg oppfatter dette, vil det ikke lenger være adgang til å gjøre det slik, slik at politiet isteden må utstede en politiattest, jf. politiregisterloven § 36, 1. ledd. Er dette riktig??

Kap. § 28 – Generelle bestemmelser

§ 28-1 Vandelsskontroll benytter ordet *vandelsvurdering* som en del av beskrivelsen av *vandelsskontroll*, uten at dette er definert nærmere noe sted, så vidt vi kan se – verken i pol. §§ 2 eller 36, ei heller i forslaget til forskrift § 28-2, eller i kap. 38. Det fremgår indirekte av § 38-1, men det er en krevende gjettelek å komme frem til et konkret svar på hva vandelskontroll og vandelsvurdering egentlig er. Begrepsbruken vedr undersøkelser vedrandel er relativt krevende, slik at dette bør etter vår mening tydeliggjøres.

§ 28-2 Generelt om politiattester: Oslo politidistrikt har merket seg at det som hovedregel ikke adgang til å avkreve utenlandske borgere attester fra deres hjemland. Dette er en viktig endring for bl.a de mange idrettslag mv som har utenlandske trenere.

28-4. ledd Krav om botid: – selv om ”norske myndigheter” får kjennskap til forhold begått i utlandet, er det neppe slik at det finner veien til noe register, som synes forutsatt i høringen. For så vidt gjelder kravet til botid, minner vi om hva som tidligere er fremsatt fra Oslo politidistrikt:

”Krav til botid er tilsynelatende enkelt, men er det ikke. På politiattestene vil det fremgå at vedkommende anses som ”innvandret fra [dato]”. Politiet vet at en slik politiattest blir brukt ikke bare som et dokument som viserandel, men også for å tilsynelatende dokumentere botid. Problemet er imidlertid at tidspunktet som settes langt på vei er tilfeldig, og politiet har heller ingen mulighet til å vite hva som er riktig. Det er heller ikke åpenbart hvilket tidspunkt botiden skal regnes fra: registrert botid, eller faktisk botid. Noen borgere kan oppholde seg her uten krav til registrering i FREG, som svensker. Politiet kan ikke ha noen formening om hva deres botid er i Norge”.

Selv om det pålegges utlendingen å ha bevisbyrden for botid, vil det uansett føre til ulik praksis og skjønnsutøvelse. Som et minimum vil Oslo politidistrikt foreslå at selve politiattesten ikke oppgir noe tidspunkt for når botiden beregnes fra – snarere formuleringer som ”kravet til botid i hhtil politiregisterforskriften § x er ansett for å være oppfylt” el., uten noen angivelse av dato.

§ 29-1 til § 29-5 vedrørende de ulike typer politiattester. Oslo politidistrikt har tidligere anført at politidistriktet utsteder omkring 40 000 politiattester pr år. Vi har således en del praktisk erfaring på området. Det er komplisert med de mange betegnelser både for politi og brukere, og dagens uoversiktlighet vil fortsette med *ordinær*, *uttømmende*, *avgrenset* og *utvidet*. Vi mener også at betegnelsen ”ordinær” eller ”vanlig” politiattest er litt uheldig – den viser ikke alt, som mange later til å tro. En mer informativ benevnning vil være *begrenset* og *utvidet* attest. Vi synes det er beklagelig om ikke politidistriktets erfaringer vedr de vanskelige betegnelse blir hensyntatt – det er vanskelig å se grunner som taler for å beholde de nåværende betegnelse. Forsåvidt gjelder § 29-2, har politidistrikter tidligere gitt uttrykk for at dersom en person er domfelt for flere forhold, hvor noen er omfattet av det som skal med på politiattesten, og noen ikke, har POD pålagt politidistriktene å føre på en bemerkning om at ”dommen vedrører forhold som ikke er omfattet av det som skal registreres på politiattesten”. Etter vår mening er det ikke grunnlag for å gjøre det, det må være opp til den som ”eier” informasjonen om det skal opplyses noe utover det som fremgår av attesten.

§ 29-5, 2. ledd - utvidet politiattest: Det er hensiktsmessig at det eksplisitt fastsettes i forskriften at anmeldelser og henlagte saker ikke skal anmerkes på en politiattest. Man har erfaring med at det har oppstått forvirring rundt spørsmålet, spesielt i forhold til utvidet attest.

Kap. 30 – forhold som ikke skal anmerkes på en uttømmende politiattest

§ 30-3 - Unge lovbyggere: Bestemmelsen utgjør en utfordring for saksbehandlere da den fremstår som komplisert. Oslo politidistrikt er enig i den vurdering departementet har gjort ved fastsette konkrete retningslinjer for utøvelsen av bestemmelsen, i stedet for å legge opp til utøvelse av skjønn fra saksbehandlers side.

Oslo politidistrikt har ingen kommentarer til hva som bør regnes som ”alvorlig” eller ”gjentatt” kriminalitet for så vidt gjelder forholdet til politiattester, men ønsker at retningslinjene blir så konkrete som mulig. Vi vil likevel påpeke at uttrykket er også benyttet i forskriftens § 5-3 – er det meningen at de samme konkrete vurderingene skal legges til grunn her? Det synes lite rimelig!

§ 31-2 - Anmerkning av siktelse

Oslo politidistrikt finner det ikke hensiktsmessig at spørsmålet om en siktelse skal tas med på politiattesten skal forelegges ansvarlig påtalemyndighet for avgjørelse.

Strafferegistreringsloven § 7, 2. ledd fastsetter at politiet har anledning til å gi opplysninger utenom politiattest for å forebygge lovovertridelser. I Oslo politidistrikt kommer denne bestemmelsen til anvendelse dersom man mottar søknader fra personer som har registrerte/uavgjorte forhold som vurderes å være særlig alvorlige, men som ikke skal anmerkes på omsøkt attest. Saksbehandler tar i slike tilfeller kontakt med påtaleansvarlig slik at vedkommende kan vurdere hvorvidt det er aktuelt å gi bruker (vanligvis arbeidsgiver) av politiattesten opplysninger etter denne bestemmelsen. Dette er sammenlignbart med ordningen det legges opp til i § 31-2.

Vår erfaring er at påtaleansvarlige i liten grad kjenner til systemet med politiattest, og at det er vanskelig å få tilbakemelding på slike forespørsler. Forslaget til forskrift legger opp til at politiattest i de aktuelle tilfeller ikke kan utstedes før man har fått tilbakemelding fra påtaleansvarlig. Det er vår vurdering at dette vil medføre risiko for sterk økning i saksbehandlingstid fordi man må vente på tilbakemelding. Det er problematisk at fremdrift i saksbehandlingen vil være avhengig av en utenforliggende vurdering.

Det er ikke kommentert hvorvidt man ser for seg at vurderingen fra ansvarlig påtalemyndighet etter § 31-2 skal være skriftlig. Et slikt krav vil imidlertid også bidra til at saksbehandlingstiden øker. Det vises til forslaget om 14 dagers saksbehandlingsfrist i § 36-6.

Kapittel 33 – politiattest i særlige tilfeller

§ 33-1 Midlertidig hjemmel for utstedelse av politiattest: Oslo politidistrikt antar at dette er en videreføring av någjeldende strafferegistreringsforskrift § 12 nr. 5, dog slik at vedtaket i henhold til forslaget kun vil være begrenset til 15 måneder, og uten at det kan forlenges. Det er usikkert hvor mange slike samtykker POD har gitt pr i dag, men det kunne være hensiktsmessig å ha en oversikt over dette. For eksempel har POD den 20. februar 2002 samtykket til vandelskontroll av tolker som skal benyttes av politiet. Dette anses for gjeldende også pr i dag. Det er forutsatt i høringsforslaget at ”det departementet som er ansvarlig for angjeldende område må i denne [15-måneders] perioden eventuelt sørge for å få vedtatt lov hjemmel for at vandelskontroll kan fortsette etter utløpet av fristen”. Denne tidsfristen synes fullstendig urealistisk. Som et minimum må departementet ha mulighet til å forlenge fristen.

Kap 35 – fornyet vandelskontroll

Til dette punktet har Oslo politidistrikt tidligere anført at dette fremstår som en nokså merkelig nyordning, beskrevet som å foreta en ”ny vandelskontroll på individuelt nivå” som vi finner uheldig. Pol. § 43 skal spare ressurser og gjøre at nye forhold hos en ansatt fanges opp. Vi forstår at tanken er at en arbeidsgiver skal uten å måtte ”blande” inn den informasjonen gjelder (arbeidstakeren) kunne få sjekket om vedkommende fortsatt har tilfredsstillendeandel. Denne anmodningen skal etter forslaget kunne være muntlig, den skal kunne fremsettes for nåværende bostedsdistrikt eller for det distrikt hvor attesten ble utferdiget første gang. Det er ikke noe krav til arbeidsgivers plikt til å dokumentere at det fortsatt eksisterer et ansettelsesforhold. Det er heller ikke påkrevd å underrette arbeidstaker, som bare har krav på å vite om det er utlevert nye opplysninger. Det fremgår heller ikke tydelig at det svar en arbeidsgiver/”bruker” får fra politiet må være skriftlig. Her er det behov for ettersporbarhet og ryddighet.

Etter vår oppfatning kan ikke formalia være dårlige enn ved første gangs utstedelse. Begjæringen må være skriftlig, det må fremgå at arbeidstaker fortsatt er ansatt, og arbeidstaker må uansett underrettes om begjæringen som er kommet – det er den eneste måten å avdekke om noen urettmessig forsøker å ”snoke” i andres informasjon. Hvordan skal politiet vite at det faktisk har vært utstedt attest tidligere, slik at bestemmelsen overhodet kan komme til anvendelse. (Det er heller ikke alle arbeidsgivere som kan oppbevare attester fra tidligere, attest skal bare ”forevises”). Forskriftsforslaget vil i for liten grad beskytte andres personlige informasjon, det er ikke nok at man må ”i stor grad satse på at brukeren snakker sant”. Forslaget går etter vår mening vesentlig lenger enn det politiregisterloven 43 gir anledning til. I denne sammenheng kan det jo også vises til EMK art 8. En slik formløs ordning med dårlig notoritet synes ikke i overensstemmelse med dette regelverket. Oslo politidistrikt finner det overraskende og merkelig at forslaget til forskrift går langt i å kreve dokumentasjon på noen felter, mens på andre områder skal det knapt være noen.

§ 35-2 – Saksbehandlingen ved begjæring om fornyet vandelskontroll: Oslo politidistrikt fastholder at det er uforsvarlig å åpne for at begjæringer om fornyet vandelskontroll skal kunne fremsettes muntlig, da det vil føre til manglende notoritet rundt saksbehandlingen, og dermed misbruk – dette misbruket er for så vidt tenkelig på også på politisiden. Vi ønsker ikke ordninger som åpner for misbruk i omgangen av sensitive personopplysninger. Det er for øvrig feil som anført i høringsnotatet (s. 48, 2. avsnitt at det ”opprettes sak” som blir journalført og arkivert. Søknader om politiattest oppbevares ikke.

Utover dette synspunktet på forsvareligheten av dette forslaget, vil Oslo politidistrikt understreke at navn på bruker (for eksempel navn på skolen som har krevd attest), oppgis ikke på den elektronisk arkiverte attest. Å begynne å gjøre dette vil medføre en stor ressursbelastning da man må gå bort fra anvendelse av arbeidsbesparende standardtekster. Å godtgjøre at bruker er den samme, vil med dagens system ikke være mulig, med mindre dette dokumenteres på annen måte (for eksempel ved å krysskontrollere tidspunkt for tidligere attest med arbeidstakerregisteret).

Videre anser vi at det fremstår som meget komplisert å undersøke om brukeren er ”berettiget” til å motta politiattest på vegne av en uvitende person. Hvordan kan man finne ut om arbeidsforholdet, tillitsvervet eller annet fortsatt består? Hvor mye saksbehandling skal legges i dette, i tillegg til at vi ikke synes at muntlighetsprisnippet går godt sammen med politiets plikt til å undersøke om brukeren er ”berettiget”.

Departementet avviser i sitt forslag Oslo politidistrikts bekymringer for misbruk ved å understreke at faren for misbruk også er tilstede ved skriftlige henvendelser. Dette er uutvilsomt riktig, men det er vanskelig for oss å se at det skal være en begrunnelse for å gjøre misbruksfaren større.

Kapittel 36 - Saksbehandlingsregler ved utstedelse av politiattest

Oslo politidistrikt har følgende generelle betraktning vedrørende saksbehandlingen av politiattester.

I Oslo politidistrikt behandles det nå nærmere 30.000 – 40.000 søknader om politiattest i året, og antallet øker hvert år. Søknader om politiattest utgjør en stor utfordring for politidistriktet i forhold til saksbehandlingskapasitet, og det arbeides hardt med å holde saksbehandlingstid på et akseptabelt nivå (vurdert å være under tre uker). Antallet telefonhenvendelser er stort, noe som også medfører en betydelig belastning for sentralbordet. Vår erfaring er at en politiattest ofte det eneste som står mellom søker og en jobb, tillatelse, reise eller lignende formål av stor betydning for søker.

De hensyn som ligger bak regelverket om politiattester har som formål å verne enkeltpersoner mot å bli avkrevd vandelsopplysninger uten at det foreligger et lovfestet grunnlag for dette. Oslo politidistrikt har imidlertid i liten grad erfaring med at brukere uten hjemmel forsøker å avkreve politiattest. I de tilfellene dette forekommer, er det som oftest åpenbart at søknaden må avslås. (Man kan imidlertid ikke se bort fra at det foreligger mørketall).

Oslo politidistrikt må i svært mange tilfeller sende søknader om politiattest i retur fordi søker ikke har oppfylt de krav til dokumentasjon som det nåværende regelverk stiller. Dette fører til forlenget saksbehandlingstid og i mange tilfeller frustrasjon og sinne hos søkere, med påfølgende henvendelser på telefon og anmodninger om hastebehandling, noe som er svært ressurskrevende. Det er vår oppfatning at forskriftsfesting av ytterligere krav til dokumentasjon vil gå ut over søkere i uforholdsmessig grad. Vi synes også at kravet til ytterligere dokumentasjon står i sterk motstrid til de løse rammer som skal gjelde for fornyet vandelskontroll, hvor opplysningene attpåtil skal leveres ut til andre.

§ 36-1 – hvem kan få utstedt politiattest: Det minnes om at for så vidt gjelder idrettslag og andre frivillige organisasjoner har POD lagt til grunn at det kan sendes søknader samlet fra det enkelte idrettslag:

”Det er også utarbeidet et eget søknadsskjema. (..) Skjemaet vil inneholde de samme rubrikker som det ordinære skjemaet som ligger på www.politi.no. Skjemaet inneholder dessuten en rubrikk for opplysninger om kontaktperson i idrettslaget og for samtykke til at denne på søkerens vegne kan sende søknaden til politiet. Politidirektoratet har gitt sin tilslutning til at kontaktpersonen skal kunne samle flere søknader og sende disse samlet til politiet. Ordningen vil innebære et brudd på kravet om at den enkelte søker må møte personlig hos politiet. Vi antar imidlertid at ordningen vil innebære en effektivisering for politiet. Kontaktpersonen som skal ta imot og videresende søknaden vil normalt ha tilstrekkelig kjennskap til de som påtar seg verv for idrettslaget og derved sørge for nødvendig identifikasjon av den enkelte søker” (Brev av 22.09.2008 (2008/01128-3).

§ 36-2 – begjæring om å få utstedt politiattest

Oslo politidistrikt er enig i departementets vurdering at det ikke er nødvendig å kreve at man benytter PODs skjema dersom alle relevante opplysninger foreligger. Erfaringen er at de fleste søkere uansett vil benytte skjemaet ettersom det fremstår som hensiktsmessig, og

skjemaet er lett tilgjengelig (kan skrives ut fra politi.no).

I Oslo politidistrikt aksepteres det at søknad leveres på epost, og det er opprettet et eget postmottak for dette. Søknad må fylles ut manuelt, undertegnes og scannes sammen med kopi av legitimasjon og dokumentasjon. Epostløsningen er i samsvar med eforvaltningsforskriften, og er ressursbesparende. Og det er slik publikum forventer.

Vi er sterkt uenige i forslaget om at personer bosatt i Norge skal henvende seg til Oslo politidistrikt. Det fremheves at av alle landets politidistrikter har Oslo allerede størst pågang og lengst saksbehandlingstid. En slik bestemmelse fremstår som en ytterligere belastning i en allerede svært presset ressurssituasjon. Det er fristende å spørre om hvorfor det må være det politidistriktet i Norge som har lengst saksbehandlingstid som forskriftsfestes å skulle behandle disse sakene. Vi har tidligere anført at

Enten kan man ha som regel at søknaden skal sendes det politidistrikt man sist hadde norsk bosted, finnes ikke det, kan for så vidt Oslo være en mulighet. Men etter vår oppfatning er det liten grunn å "tvinge" et bestemt politidistrikt på noen. Mange som søker vil ha en tilknytning til et sted i Norge – for eksempel at man skal begynne å arbeide i Stavanger, og arbeidsgiver har da adresse der, eller det kan være familie som bor i Bodø, som vil kunne være behjelpelig opp mot Bodø politidistrikt om nødvendig – mao kan personer som ikke har bosted i Norge sende søknaden dit det anses hensiktsmessig.

§ 36-6 Utstedelse og forsendelse av politiattest

En saksbehandlingsfrist på 14 dager vil være svært vanskelig for Oslo politidistrikt å overholde. Det vises til tidligere kommentarer vedrørende ressurssituasjonen, og kommentarene til § 31-2 (anmerkning av siktelse).

Søkere ønsker ofte at politiattesten sendes direkte til arbeidsgiver. Dette er jo uproblematisk så lenge attesten er "tom", og det sparer også noe tid. Problemet oppstår når det faktisk fremkommer noe på attesten, og det kan være grunn til å tro at søkeren ikke var kjent med dette – for eksempel fordi han tidligere har fått en annen "tom" attest, uvitende om at det nå gjelder en annen type attest, hvor "begravde synder" nå vil fremkomme. Oslo politidistrikt er usikre på om tilstrekkelig mange gode grunner taler for å ha en slik ordning. I de tilfeller hvor attesten inneholder registreringer, bør den sendes til søker først.

Vi har også tidligere påpekt behovet for at politiattesten inneholder standardinformasjon om at den som urettmessig utleverer informasjon fra politiattest mv kan straffes, om vedkommende var kjent med straffbarheten, jf politiregisterloven § 47

§ 37-2 – oppbevaring av politiattest hos mottakeren

For dette punktet anføres det i høringen at det er et argument som taler mot "umiddelbar tilintetgjøring" av attesten at de involverte kan komme i en situasjon hvor det er nødvendig å dokumentere at man har foretatt vandelskontrollen. Videre vil en politiattest kunne brukes som dokumentasjon for at mottakeren har krav på fornyet vandelskontroll". Det siste "instituttet" er Oslo politidistrikt som det har fremgått helt uenig i, men vil også peke på det uheldige i at en manglende arkivering av utstedte politiattester skal begrunne en overlevering og oppbevaring av mulige sensitive personopplysninger til personer og instanser som i utgangspunktet kan være helt ukyndige i forhold til å håndtere dem. For noen er ordningen i dag at politiattester ikke SKAL overleveres – bare forevises, jf slik ordningen er med frivillige organisasjoner og idrettslag, jf over. Idrettslaget skal nedtegne i en protokoll at attest for vedkommende er forevist. Oslo politidistrikt er ikke kjent med at denne ordningen har frembudt vanskeligheter med notoritet, og synes dette fremstår som meget fornuftig.

For øvrig har Oslo politidistrikt oversikt over de politiattester som utstedes. Det er imidlertid en stor mangel at det ikke finnes et felles system for produksjon av attester som også ivaretar arkivering av de dokumenter som utstedes.

Kap 38 – vandelsvurdering, straffattest og akkreditering

§ 38-1 – vandelsvurdering: Det vises til de synspunkter som er fremsatt over vedr. manglende forklaring på hva vandelsvurdering egentlig er – og som vi tror i realiteten er at det kan innhentes registeropplysninger som tilsvarer utvidet politiattest som ikke er avhengig av søknad fra den opplysningene gjelder.

§ 38-5 – akkreditering: Akkreditering er det politiet som utfører, slik at det noe pussig at definisjonen av dette står i kapittelet som gjelder PST – jf § 20-3 nr 7. Det kan tilføyes at det ikke bare er personer som akkrediteres, for eksempel er det praktisk og hensiktsmessig også å akkreditere kjøretøy, jf også § 38-5, som bare omhandler personer. (Dette er innarbeidet og vanlig begrepsbruk, også for eksempel på engelsk). Når høringen på s 56 – 57 gjør rede for at de opplysninger som kan vektlegges ”må således være av betydning for forebyggelsen av terror- og sabotasjehandlinger eller alvorlige ordensmessige forstyrrelser” er dette et stykke fra virkeligheten i dag. Det tilstrebes å forebygge *sikkerhetsbrudd* – som også kan være mindre farlige handlinger som imidlertid for eksempel vil kunne sette Norge som stat i forlegenhet – som for eksempel kakekasting på stortingspresident eller andre presidenter – eller andre hendelser som ikke har sammenheng med terror og sabotasje, eller ordensmessige forstyrrelser.

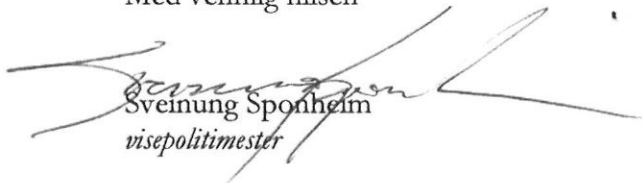
Det er heller ikke riktig at all akkreditering forelegges PST. Dersom politiet beslutter at akkrediteringen skal foregå ved at det også skal foretas registerundersøkelser, vil evt funn/saker bli forelagt PST for uttalelse.

Del 9 – Internkontroll, informasjonssikkerhet og sporbarhet.

Del 12 – Behandling av opplysninger i henhold til internasjonale rettsakter

Oslo politidistrikt har ikke kunnet prioritere denne delen av forskriften

Med vennlig hilsen

Sveinung Sponheim
visepolitimester

Saksbehandler: Runa Bunæs

POLITIET

POLITIDIREKTORATET	
16 SEP 2011	
AS-13	008
11/1695	10

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
2011/02443-2 008

Dato
09.09.2011

Høring - forslag til politiregisterforskriften

Det vises til oversendt høring pr mail den 30. juni 2011.

Til forskriften kapittel 6

Vi tolker § 6-1 slik, at et gitt samtykke ikke endrer på politiets mulighet for å bruke opplysningene for å forebygge og bekjempe kriminalitet, innenfor politiregisterlovens virkeområde, jf lovens § 3, selv om samtykke trekkes tilbake. Dette forutsetter at opplysningene allerede er blitt brukt i en konkret opprettet sak. Behandlingen av opplysningene vil for øvrig også være regulert av vilkårene i §§ 4-1 – 4-3, jf §§ 3-1 – 3-2.

Av den grunn synes § 6-2, 1. ledd unødvendig, og vil lett kunne skape unødvendige hindringer, og føre til at samtykke ikke vil gis pga av misforståelser.

Generelle kommentarer til del 8 vandelskontroll og akkreditering

Reguleringen av vandelskontroll vil kreve en betydelig kompetanseheving i politidistriktene for de som har dette som arbeidsoppgaver. For å unngå feil i form av brudd på taushetsplikt og derigjennom feil i politiattester mv bør det gis signaler om sentralisering av denne type oppgaver i politidistriktene, inntil evt overføring til annet organ som skal håndtere dette.

Til § 30-3 Unge lovbrøyttere

Etter vår vurdering bør man velge alternativ fengsel i 3 år mht til hvor nivået for hva som skal tas med i forhold til lovbrudd begått av person under 18 år på gjerningsstidspunktet.

Hensikten med å kreve uttømmende attester vil kunne bli utvannet hvis man legger seg på et høyere strafferamme for at slike lovbrudd skal medtas på en uttømmende politiattest.

Til § 37-2 Oppbevaring av politiattest hos mottakeren

Etter vår oppfatning bør det fremgå at politiattesten skal oppbevares hos mottaker så lenge den det gjelder er ansatt/utøver oppgaver i samsvar med det formål den ble innhentet for.

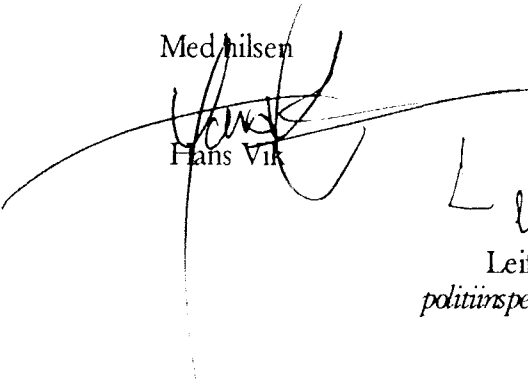
Rogaland politidistrikt

Felles forvaltningsenhet, besøk: Lagårskveien 6
Post: Postboks 240, 4001 STAVANGER
Tlf: 51 89 90 00 Faks: 51 89 90 90
E-post: post.rogaland@politiet.no

Bankgiro: 7694.05.11433

Dette begrunnes ut i fra kontrollhensyn, jf bl.a den kontroll politiet skal føre i forhold til eksempelvis vakselskaper, hvor det er viktig at politiattestene er tilgjengelige når politiet foretar kontroller. Dette for å kunne vurdere om vakselskapet¹ forholder seg i samsvar med intensjonen med å kreve politiattest.

Med hilsen

Hans Vik

Leif O. Topnes
politinspektør/forvaltningsjef

Saksbehandler:
Leif Ole Topnes
Tlf: 51 89 92 50

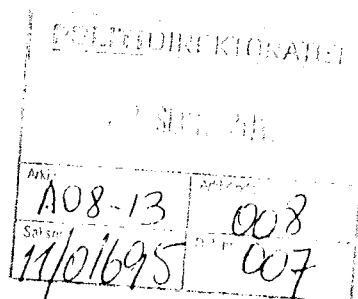
¹ Og andre aktuelle mottakere.

POLITIET

MOTTATT

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

Dato

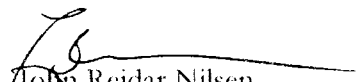
2011/02613-2 008

06.09.2011

Høring - Forslag til politiregisterforskriften

Angjeldende forslag til politiregisterforskrift avstedkommer ikke merknader fra Hordaland politidistrikt.

Med hilsen

John Reidar Nilsen
Visepolitimester

Saksbehandler:

Tlf:

Hordaland politidistrikt